

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут Природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Біологія людини

Освітня програма середня освіта (хімія)

Спеціальність 014 середня освіта (хімія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація			
Назва дисципліни	Біологія людини		
Викладач (-і)	Сімчук Андрій Павлович		
Контактний телефон викладача	0684790207		
E-mail викладача	simchuk@ukr.net		
Формат дисципліни	Очний / Заочний (<i>offline</i>)		
Обсяг дисципліни	180 год.		
Посилання на сайт дистанційного навчання			
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації		
2. Анотація до курсу			
<p>Біологія людини як наука про основи життєдіяльності людини вивчає закономірності спадковості, мінливості, індивідуального розвитку і морфофізіологічних адаптацій до умов зовнішнього середовища у зв'язку з її біосоціальною сутністю та вплив молекулярно-генетичних, клітинних онтогенетичних, популяційних, екологічних факторів на людину.</p>			
3. Мета та цілі курсу			
<p>Метою викладання курсу є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування уявлення у студентів про біологію людини як науки, її місце в системі біологічних дисциплін, ознайомлення з методами досліджень; <p>Цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення студентів із особливостями анатомічної будови організму та органів людини; генетикою людини; взаємозв'язком між анатомічною будовою людини та навколишнім середовищем; - формування наукового підходу до проблем еволюції людини, формування знань про сучасні уявлення та теорії її філогенезу; - отримання ґрунтовних знань про середовище існування, роль екологічних факторів у житті людини, механізми адаптації людини до різноманітних впливів навколишнього середовища. 			
4. Результати навчання (компетентності)			
<p>У результаті вивчення дисципліни “Біологія людини” студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • будову та основні процеси життєдіяльності людини; • основні положення генетики людини; • про процес формування адаптацій, видоутворення, походження людини; біологічні та соціальні фактори антропогенезу; • закономірності взаємодії організмів з середовищем, вплив біотичних та антропогенних факторів на людський організм; 			
5. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		30	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		30	
самостійна робота		120	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	014 середня освіта (природничі науки)	II-й	вибірковий

Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Біологія людини як наука. Походження та еволюція людини	Лекція (2), семінар (2)	1. Околітенко Н. І., Гродзинський Д. М. Основи системної біології: Навч. посіб. – К. : Либідь, 2005. – 360 с. 2. Сегеда С. Антропологія. – К. : Либідь, 2001. – 336 с.	8 год.		семестр
Тема 2. Онтогенез людини	Лекція, семінар	1. Бужівська Т.І. Основи медичної генетики: Навч. посібник для ВМЗО. – К.: Здоров'я, 2001. – 136 с.	4 год.	4 бали	семестр
Тема 3. Генетика людини: геном людини	Лекція, семінар	2. Старушенко Л.І. Анатомія та фізіологія людини: підручник. —К.: Здоров'я, 2003. —336 с.	4 год.	19 балів	семестр
Тема 4. Проблеми становлення і розвитку генофонду популяції людства	Лекція, семінар	3. Сидоренко П.І. та ін. Анатомія та фізіологія людини: підручник. —2-ге вид.—К.: Медицина, 2009. —248 с.	4 год.	4 бали	семестр
Тема 5. Раси та їх походження	Лекція, семінар	4. Навчальний атлас занатомії та фізіології. Людина: пер. з англ.— Львів, 2000.—240 с.	4 год.		семестр
Тема 6. Морфологічна характеристика рас	Лекція, семінар	1. Димань Т. М. Екологія людини / Т. М. Димань – К.: Академія, 2009. – 376 с.	4 год.		семестр
Тема 7. Екологія людини. Людина та тварина	Лекція, семінар	2. Залеський І.І. Екологія людини: Підручник / І. І. Залеський, М. О. Клименко – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 288 с.	4 год.	4 бали	семестр
Тема 8. Біологічні особливості людини	Лекція, семінар	3. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера / В. И. Вернадский – М.: Айрис-пресс, 2012. – 576 с.	4 год.		семестр
Тема 9. Людина та екологічна криза сучасності	Лекція, семінар		4 год.		семестр
Тема 10. Етапи взаємодії людини і навколишнього середовища	Лекція, семінар		4 год.		семестр
Тема 11. Вплив навколишнього середовища на життєдіяльність людини	Лекція, семінар		4 год.		семестр
Тема 12. Адаптація людини до умов середовища	Лекція, семінар		4 год.		семестр
Тема 13. Ефективність адаптивного процесу в	Лекція, семінар		4 год.	19 балів	семестр

екстремальних умовах середовища				
Тема 14. Екологічні складові життя в умовах міської і сільської місцевості	Лекція, семінар		4 год.	семестр

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання – це заключний етап навчальної діяльності студента, спрямований на визначення успішності навчання.</p> <p>Методи контролю</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модульний контроль (контрольні роботи). 2. Поточний контроль здійснюється шляхом опитування/тестування кожної теми теоретичного матеріалу, захисту лабораторних робіт та індивідуального завдання. 3. Екзамен. <p>Оцінка знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="4">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td>D</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26 – 49</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0-25</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table> <p>Оцінка з даного курсу виставляється як сума оцінок за відвідування лекцій (15 лекції по 1 балу, всього – 15 балів), роботи на семінарах (всього — 35 балів) та оцінки підсумкового контролю – екзамен (50 балів)</p> <p>Поточний контроль здійснюється шляхом опитування/тестування по кожній темі теоретичного матеріалу, захисту всіх практичних робіт, оцінювання виконання індивідуального завдання (проект, реферат, мультимедійна презентація, набір таблиць, препаратів, участь в олімпіаді тощо). При цьому враховуються відвідуваність занять, активність та креативність студента при виконанні кожного завдання. Поточне оцінювання проводиться за десятибальною шкалою, а в кінці вираховується середнє арифметичне з оцінок за всі види робіт.</p> <p>Підсумковий модульний контроль – комплексна контрольна робота – також оцінюється за десятибальною шкалою. Студентам дозволено перездавати тільки незадовільні оцінки. Позитивні оцінки виставляються тільки при успішному виконанні робіт і їх захисті.</p>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	70 – 79	C	60 – 69	D	задовільно	50 – 59	E	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																										
90 – 100	A	відмінно	зараховано																										
80 – 89	B	добре																											
70 – 79	C																												
60 – 69	D	задовільно																											
50 – 59	E																												
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										

	Повнота висвітлення матеріалу і кількість правильних відповідей повинні становити не менше 50% на 5 балів.
Вимоги до письмової роботи	У письмовій роботі студент повинен продемонструвати уміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані з лекцій та самостійної роботи. Під час підсумкового модульного завдання розглядаються контрольні питання, тести, лексичний мінімум, ситуаційні задачі, запропоновані у методичних розробках для студентів, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами курсу. Усі відповіді повинні бути подані чітко, грамотно, у заданій послідовності.
Семінарські заняття	Практичні роботи (семінари) вимагають від студентів дотримання певних правил, прописаних у методичних рекомендаціях до даного виду робіт, що впливає на оцінювання їх виконання. При оцінюванні практичних робіт враховується: рівень теоретичної підготовки, розуміння мети та завдання роботи, логічність та грамотність зроблених висновків. Максимальна кількість балів за практичну роботу - 19.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем учбової дисципліни. До підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на всіх передбачених програмою лекційних і практичних заняттях і при вивченні поточних тем набрати не менше 25-ти балів. Студенти, які мали пропуски учбових занять, дозволяється ліквідувати заборгованість на протязі наступних після пропуску двох тижнів.
Підсумковий контроль (екзамен)	Підсумковий контроль здійснюється в два етапи: письмова відповідь на питання екзаменаційних білетів (три теоретичних та одне практичне запитань) або тестовий контроль (40 тестів); усна співбесіда, захист письмової роботи. Критерії оцінювання – загальноуніверситетські. Максимальна кількість балів, які може набрати студент при повній успішній здачі підсумкового контролю, становить 50 балів.

7. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу із застосуванням модульно-рейтингової системи оцінювання успішності студентів. Зараховуються бали, набрані при поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

8. Рекомендована література

1. Бужієвська Т.І. Основи медичної генетики: Навч. посібник для ВМЗО. – К.: Здоров'я, 2001. – 136 с.
2. Старушенко Л.І. Анатомія та фізіологія людини: підручник. —К.: Здоров'я, 2003. —336 с.

3. Сидоренко П.І. та ін. Анатомія та фізіологія людини: підручник. —2-ге вид.—К.: Медицина, 2009. —248 с.
4. Навчальний атлас занатомії та фізіології. Людина: пер. з англ.—Львів, 2000.—240 с.
5. Околітенко Н. І., Гродзинський Д. М. Основи системної біології: Навч. посіб. – К. : Либідь, 2005. – 360 с.
6. Сегеда С. Антропологія. – К. : Либідь, 2001. – 336 с.
7. Димань Т. М. Екологія людини / Т. М. Димань – К.: Академія, 2009. – 376 с.
8. Залеський І.І. Екологія людини: Підручник / І. І. Залеський, М. О. Клименко – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 288 с.
9. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера / В. И. Вернадский – М.: Айрис-пресс, 2012. – 576 с.

Викладач _____